

Beleidskader Studeren met een functiebeperking

Auteurs

Ilona Bonnema

Janneke Gaanderse

Fraukje Dijkstra

Afdeling Studentenzaken

Maart 2013

Vastgesteld door het College van Bestuur d.d. 25 maart 2013

Managementsamenvatting beleidskader Studeren met Functiebeperking Hogeschool van Amsterdam

Sinds 1 december 2003 is de Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGb/cz) van kracht. Volgens deze wet is het verboden direct of indirect onderscheid te maken op grond van een werkelijk of vermeende handicap of chronische ziekte.

Een potentiële student mag niet worden geweigerd voor een opleiding vanwege een handicap of chronische ziekte. Het verbod op onderscheid betekent ook dat de HvA wettelijk verplicht is om aanpassingen te treffen.

De HvA volgt in haar regelingen de omschrijving die het Ministerie van Onderwijs en Wetenschap hanteert.

Het doel dat de Hogeschool met het beleidskader nastreeft is duidelijkheid creëren voor de medewerkers in domeinen, examencommissies en studentendecanen, studieloopbaanbegeleiders en docenten met betrekking tot de gang van zaken ten aanzien van aanpassingen voor deze studentenpopulatie tijdens de instroom, het onderwijs, de tentaminering, de beoordeling en de uitstroom van studenten. Vanzelfsprekend is het kader ook richtinggevend voor studenten met een functiebeperking.

Met dit beleidskader wil de HvA de volgende beleidsdoelstellingen realiseren:

1. De HvA bevordert de opleidings- en arbeidsmarktkansen voor studenten met een functiebeperking door structurele en gerichte aandacht voor deze problematiek;
2. In het kader van het onderwijsprogramma en de studieloopbaanbegeleiding worden nadrukkelijk initiatieven ontplooid ten behoeve van studenten met een functiebeperking;
3. De HvA moet nadrukkelijk fysiek en digitaal toegankelijk zijn voor studenten met een functiebeperking;
4. De HvA besteedt aandacht aan zowel de fysieke en mentale veiligheid van studenten met een functiebeperking.
5. De HvA zorgt voor een effectieve communicatie met betrekking tot vragen en voorzieningen op het terrein van studeren met een functiebeperking.

Om deze beleidsdoelstellingen te realiseren zet de Hogeschool de volgende middelen in:

1. Vastlegging in de Onderwijs- en examenregeling;
2. Door het geven van voorlichting en informatieverstrekking;
3. Door het aanbieden van gerichte begeleiding tijdens de studie;
4. Door het beleid hogeschoolbreed te implementeren;
5. Door financiële en personele middelen in te zetten;
6. Door de uitvoering van het beleid te monitoren en te evalueren.

Ofschoon een beleidskader bijdraagt aan de versterking van de positie van de studenten met een functiebeperking is het realiteit dat het niet mogelijk zal zijn om al deze studenten zonder

hindernissen elke mogelijke opleiding te laten volgen en af te ronden. In een aantal gevallen kan de functiebeperking dusdanig zijn dat ook met alle aanpassingen die de Hogeschool kan bieden het met succes doorlopen van de opleiding niet mogelijk is.

Dit neemt niet weg dat de HvA voor zover redelijk al het mogelijke zal doen om tot adequate oplossingen te komen.

1. Inleiding

Profilering HvA

“De HvA profileert zich als een toegankelijke, brede en grootstedelijke hogeschool. Iedereen met een juiste vooropleiding is in principe welkom bij de HvA. Wij bieden alle studenten, zonder onderscheid, goed onderwijs en sluiten daarbij aan bij de mogelijkheden en talenten van elk individu”.

Landelijk ondervindt 10 à 16% van de studenten belemmering van één of meerdere functiebeperkingen. Dit betekent dat er bij de Hogeschool van Amsterdam alleen al ruim 7000 studenten zijn die deze belemmering ondervinden. De vijf grootste obstakels die deze studenten ondervinden zijn achtereenvolgens: het bestuderen van schriftelijk materiaal, het maken van tentamens en examens, het volgen van hoorcolleges en bijeenkomsten, het maken van scripties, werkstukken en het uitvoeren van stages. Daarnaast zijn de toegankelijkheid van de gebouwen en de digitale toegankelijkheid niet optimaal. Hoewel de bekendheid met en het gebruik van regelingen voor studenten met een functiebeperking is toegenomen, heeft dat er niet toe geleid dat de belemmeringen bij het volgen van hoger onderwijs zijn weggenomen. Daarnaast ervaren veel studenten nog steeds weinig begrip van docenten en medestudenten. Om studievertraging tegen te gaan, dient er aandacht te blijven voor tijdige en adequate begeleiding.

Tienpuntenplan HvA¹

De HvA heeft zich hierin onder andere gecommitteerd aan focus in voorlichting, zorgvuldige oriëntatie en matching van student en opleiding, aan waterdichte kwaliteitszorg en aan helderheid in het propedeusejaar over de realiteit van het behalen van een bachelor diploma. Na het propedeusejaar, stuurt de HvA in de hoofdfase aan op optimalisering van het studiesucces van studenten.

Wettelijk kader

Sinds 1 december 2003 is de Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGbhc/z) van kracht². Onder deze wet vallen alle lichamelijke, verstandelijke en psychische beperkingen. Volgens deze wet is het verboden direct of indirect onderscheid te maken op grond van een werkelijke of vermeende handicap of chronische ziekte. Dat betekent onder meer dat een student niet voor een opleiding mag worden geweigerd vanwege een handicap of chronische ziekte. Dit betekent echter ook dat de HvA in de voorlichting en matching een belangrijke rol heeft om de student op grond van studeerbaarheid en te behalen kerncompetenties te adviseren.

Het verbod op onderscheid betekent dat de HvA wettelijk verplicht is om aanpassingen te treffen. Deze moeten ‘geschikt’ zijn (de belemmering wordt inderdaad weggenomen) en ‘noodzakelijk’ (hetzelfde doel kan niet op een andere manier worden bereikt). Daarbij wordt opgemerkt dat de

¹ <http://www.hva.nl/wp-content/uploads/2011/12/Tienpuntenplan-september-2011.pdf>

² http://wetten.overheid.nl/BWBR0014915/geldigheidsdatum_11-03-2013

aanpassingen geen onevenredige belasting mogen zijn voor de instelling. In de wet is niet vastgelegd wat als een onevenredige belasting moet worden beschouwd; per concrete situatie moet een afweging worden gemaakt. De wet geeft hiervoor geen normen. De WGBh/cz wet is van toepassing tijdens de gehele opleiding. Stages en buitenschoolse activiteiten in het kader van het curriculum vallen dus ook onder deze wet.

Omschrijving functiebeperking

In de literatuur worden verschillende definities voor functieomschrijving gehanteerd. De HvA sluit aan bij de omschrijving van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen: “Onder functiebeperking en chronische ziekten wordt verstaan elke lichamelijke, zintuiglijke of andere stoornis die de studievoortgang vertraagt. Dat kunnen visuele, auditieve en motorische handicaps zijn, stoornissen in taal (dyslexie), rekenen (dyscalculi), spraak, uithoudingsvermogen, geheugen/concentratievermogen en orgaanfuncties, maar ook fobieën, depressies, epilepsie, M.E., chronische RSI en zware migraine”.

Een functiebeperking is een beperking die (meestal) blijvend van aard is en het merendeel van alle functiebeperkingen is voor anderen niet zichtbaar. Voor een overzicht van functiebeperkingen en chronische ziekten, zie bijlage 1.

2. HvA-beleid - Studeren met een functiebeperking

2.1. Doel

Dit beleidskader is opgesteld in opdracht van het College van Bestuur en geeft een kader voor de domeinen / examencommissies / studentendecanen / begeleiders en docenten met betrekking tot de gang van zaken ten aanzien van aanpassingen voor deze studentenpopulatie tijdens instroom, onderwijs, tentaminering, beoordeling en uitstroom van studenten. Vanzelfsprekend is het kader ook richtinggevend voor studenten met een functiebeperking.

De primaire focus van dit beleid richt zich op de student. Ook medewerkers kunnen van dezelfde voorzieningen gebruik maken.

Om te voorkomen dat ieder domein het beleid rondom studeren met een functiebeperking op een eigen manier interpreteert en uitvoert, hetgeen kan leiden tot rechtsongelijkheid en teleurstellingen bij studenten en medewerkers, is het van belang dat er concrete afspraken worden gemaakt over de uitvoering van het beleid.

De HvA gaat uit van de volgende uitgangspunten:

- rechtsgelijkheid van studenten met en zonder functiebeperking;
- rechtsgelijkheid van studenten van verschillende domeinen en opleidingen;
- bescherming van de privacy van de betrokken student;
- gezamenlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid van student en onderwijsinstelling;
- duidelijkheid: alle betrokkenen moeten weten wat van verschillende partijen mag worden verwacht;
- flexibiliteit; omdat studenten en omstandigheden verschillen zal maatwerk noodzakelijk zijn;
- waar mogelijk integratie van procedures en voorzieningen in reeds bestaande procedures en voorzieningen;
- gebruiksvriendelijkheid van informatievoorziening, procedures en voorzieningen;
- systematische terugkoppeling van ervaringen om te leren van nieuwe situaties en het geheel van afspraken van verloop van tijd te evalueren en zonodig bij te stellen.

2.2. De actoren

Om verschillende interpretaties van deze kaders te voorkomen, wordt hieronder aangegeven wat de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren inhouden.

De studentendecaan

Binnen het studentendecanaat zijn er decanen die zich gespecialiseerd hebben in de begeleiding van studenten met een functiebeperking.

De studentendecaan is de enige functionaris op de Hogeschool van Amsterdam, die de deskundigheid heeft om de voorzitter van de examencommissie te adviseren, op het gebied van functiebeperking, in relatie tot de onderwijsuitvoering, het curriculum en de stages. Mocht de examencommissie het advies niet overnemen, dan zal dit gemotiveerd moeten worden. Deze

gevallen zullen toegelicht en opgenomen moeten worden in het jaarverslag van de examencommissie.

De examencommissie

Aanpassingen worden volgens redelijkheid en billijkheid zoveel mogelijk op de individuele functiebeperking van de student afgestemd. Dit gebeurt na instemming van de examencommissie, gebaseerd op een schriftelijk verzoek dat is ingestuurd door de student en het advies van de studentendecaan. Hierbij geldt dat de kwaliteit- en niveaueisen voor iedere student het zelfde zijn, en dat de student gepaste ondersteuning krijgt om daaraan te voldoen.

De Coördinator Studeren met een Functiebeperking

De coördinator is aangesteld bij Studentenzaken, afdeling Studentendecanaat. Deze coördinator draagt continu zorg voor een eenduidige, herkenbare, transparante uitvoering binnen de HvA van het vastgestelde beleid.

2.3. Beleidsdoelstellingen

De HvA wil met dit kader de volgende beleidsdoelstellingen realiseren:

1. De HvA bevordert de opleidings- en arbeidsmarktkansen voor studenten met een functiebeperking door structurele en gerichte aandacht voor deze problematiek.

Gelet op de onderwijsvisie van de HvA, is iedere student met de juiste vooropleiding welkom. De HvA biedt alle studenten goed onderwijs en sluit aan bij de mogelijkheden en talenten van elk individu. Daarom biedt de HvA aan studenten met een functiebeperking, voor zover het in haar vermogen ligt, dezelfde kansen op het met succes volgen van het onderwijs als aan studenten zonder beperkingen. In een aantal gevallen kan een specifieke functiebeperking echter dusdanig zijn dat ook met alle aanpassingen die de Hogeschool kan bieden het met succes doorlopen van de gewenste opleiding helaas niet mogelijk is. Vanzelfsprekend zal in het intakegesprek gezocht worden naar een wel passende opleiding

2. In het kader van het onderwijsprogramma en de studieloopbaanbegeleiding worden nadrukkelijk initiatieven ontplooid ten behoeve van studenten met een functiebeperking. Dit traject loopt van instroomfase tot en met de uitstroomfase.

Het is van belang dat de student met een functiebeperking voor aanvang van de opleiding in contact treedt met de opleiding van zijn keuze. In dit stadium zullen student en begeleiders van binnen en buiten de opleiding een goed beeld moeten krijgen omtrent de haalbaarheid van de opleiding door de student en de gevolgen die de functiebeperking heeft voor het kunnen behalen van de eindkwalificaties en competenties van de opleiding. Systematisch zullen alle onderdelen van de opleiding, inclusief stage, practica en projecten de revue moeten passeren en moet worden besproken waar eventuele voorzieningen nodig zijn. Een goed intakeprotocol is hiertoe noodzakelijk. Deze en andere protocollen staan in de 'Nota Begeleiding van studenten met een

functiebeperking Universiteit en Hogeschool van Amsterdam' (zie bijlage 2). Van alle partijen wordt zorgvuldigheid gevraagd om een goede inschatting te maken van de haalbaarheid en het studieverloop zonder overdreven optimisme of pessimisme.

Tijdens de studie wordt de student regelmatig geconfronteerd met nieuwe docenten en nieuwe studieonderdelen. Hierdoor zal de studieplanning geactualiseerd moeten worden en zal er gekeken moeten worden hoe de studievoortgang zoveel mogelijk gewaarborgd kan blijven. De voorbereiding op de arbeidsmarkt vraagt om speciale aandacht. Reeds bij de voorbereidingen op externe stages blijkt vaak dat de overgang naar werk niet vanzelfsprekend verloopt. Opnieuw moet tijdig besproken worden welke mogelijkheden er voor de student zijn en op welke wijze hij zich op weg naar en op de arbeidsmarkt kan presenteren.

3. De Hva moet toegankelijk zijn voor studenten met een functiebeperking.

Deze toegankelijkheid betreft:

Fysieke toegankelijkheid

De fysieke toegankelijkheid betreft de toegankelijkheid van alle gebouwen, collegezalen, bibliotheken/studielandschap, practicumlokalen, werkkamers en openbare ruimtes.

Voor alle nieuwe gebouwen (Amstel Campus) wordt "Het Handboek voor Toegankelijkheid"³ gevolgd en op de bestaande gebouwen en bij vernieuwbouw zijn quick scans uitgevoerd via de Chronisch zieken en Gehandicapten Raad⁴. De bevindingen van dit onderzoek worden onderzocht op uitvoerbaarheid, zodat voldaan gaat worden aan het ITS-keurmerk⁵.

Digitale toegankelijkheid

De digitale toegankelijkheid betreft de toegankelijkheid van websites, intranet, de digitale leer- en werkomgeving (DLWO) en software alsmede voorlichting, informatie en lesmateriaal.

In 2014 is voorlichting en informatie, bedoeld voor (aankomende) studenten met een functiebeperking, digitaal toegankelijk via de HVA website of DLWO. De HVA heeft als beleidsvoornemen om in de komende jaren voortvarend de digitalisering voort te zetten door het lesmateriaal ter hand te nemen. Dit is een continu traject en is door zijn omvang moeilijk van een einddatum te voorzien. De HVA website en de digitale leer- en werkomgeving zijn in 2014 aangepast aan de internationale WCAG-criteria⁶, waarmee wordt voldaan aan het waarmerk drempelvrij⁷.

³ Facility Services, HVA. (2011). Producten- en dienstencatalogus.;
Van Wijk, M. (2008). *Handboek voor toegankelijkheid*, Sdu Uitgevers

⁴ Chronisch zieken en Gehandicapten Raad, <http://www.cg-raad.nl>

⁵ Internationaal Toegankelijkheidssymbool, <http://www.toegankelijkheidssymbool.nl>

⁶ Web Content Accessibility Guidelines, <http://www.w3.org/TR/WCAG10/>

⁷ <http://www.drempelvrij.nl/>

4. De HvA besteedt aandacht aan zowel de fysieke als de mentale veiligheid van studenten met een functiebeperking.

Het fysieke veiligheidsgevoel kan worden versterkt door ontruimingsoefeningen, evacuation chairs en goede bewegwijzering. De mentale veiligheid heeft te maken met het 'geaccepteerd worden' binnen de HvA. Dit wordt beïnvloed door een veilige studeersituatie te bieden, doordat studenten en medewerkers weten dat er, indien gewenst, voorzieningen mogelijk zijn.

5. De HvA zorgt voor een effectieve communicatie met betrekking tot vragen en voorzieningen op het terrein van studeren met een functiebeperking.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- de HvA-website, intranet en DLWO;
- korte en duidelijke communicatielijnen.

Naast informatieverstrekking gaat het bij communicatie ook om het cultuuraspect; binnen de HvA wordt geaccepteerd dat er voortdurende aandacht en gerichte acties nodig zijn ten behoeve van studenten met een functiebeperking, waardoor beleid hieromtrent een integraal onderdeel vormt van het onderwijsbeleid en –uitvoering binnen de HvA. Daartoe wordt er door de HvA ook contact onderhouden met diverse belangenorganisaties zoals Expertisecentrum Handicap + Studie en wordt er actief geparticipeerd in landelijke bijeenkomsten en vergaderingen.

3. Middelen

Om de beleidsdoelstellingen voor studenten met een functiebeperking binnen de HvA te kunnen realiseren zijn de volgende middelen noodzakelijk:

3.1. Onderwijs- en examenregeling (OER)

De HvA geeft in het OER-format kaders, ten behoeve van de gelijke behandeling van studenten met een functiebeperking door examencommissies, domeinvoorzitters, opleidingsmanagers, studentendecanen, begeleiders en docenten. In bijlage 3 zijn de relevante artikelen uit het OER-format opgenomen.

3.2. Voorlichting en informatie

Niet iedere student met een functiebeperking meldt zich bij een studentendecaan. Het blijft echter de verantwoordelijkheid van de student om een functiebeperking te melden. Een goede voorlichting en informatievoorziening van de studiemogelijkheden voor studenten met een functiebeperking, dragen bij aan de meldingsbereidheid bij de studentendecaan. De gespreksvoerder van het studiekeuzegesprek, het bedrijfsbureau, docenten of de begeleider verwijzen studenten met een functiebeperking altijd door naar de studentendecaan. Zie bijlage 2, artikel 2.11 voor een beschrijving van de verantwoordelijkheden van de student hieromtrent.

Doel is dat de student met een functiebeperking bekend is bij de studentendecaan, waardoor hulpmiddelen, voorzieningen en aanpassingen toegewezen kunnen worden. Aspirant studenten met een functiebeperking worden op transparante en eenvoudige manier geïnformeerd over de diverse faciliteiten die de HvA biedt, vóór en tijdens de studie, rekening houdend met ieder individu.

De studentendecaan en de student komen tot een helder beeld van de haalbaarheid van de studie en de gevolgen die de functiebeperking heeft voor het kunnen behalen van de eindkwalificaties en competenties van de opleiding. Alle onderdelen van de opleiding, inclusief stage en projecten, passeren de revue.

Hiermee doen we recht aan focus in voorlichting, zorgvuldige oriëntatie en matching en het geven van helderheid in de propedeutische fase, zoals vermeld in het tienpuntenplan.

De activiteiten voor de poort zijn:

- gerichte informatie op open dagen;
- informatie en voorlichting tijdens de aansluitingsactiviteiten vo-hbo en mbo-hbo van de HvA;
- de studiekeuzegesprekken voordat de student begint met de opleiding;
- gedifferentieerde vragen op de aanmeldwebsite www.studielink.nl;
- de HvA-website: www.hva.nl/functiebeperking;

- een intake- adviesgesprek met de studentendecaan.

Op de website van de HvA en de DLWO's (digitale leer- en werkomgeving) wordt een vernieuwde pagina ingericht waarop het beleid wordt toegelicht en er wordt aangegeven welke stappen studenten dienen te nemen om in aanmerking te komen voor de voorzieningen. De website www.studerenmeteenfunctiebeperking.nl wordt eind studiejaar 12/13 vervangen door een nieuwe website: www.hva.nl/functiebeperking. Ook wordt hier duidelijk gecommuniceerd hoe het beleidskader per domein is vormgegeven.

3.3. Begeleiding tijdens de studie

Een student, dus ook een student met functiebeperking, is in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het welslagen van de studie. Op opleidingsniveau heeft de HvA een begeleidingssysteem opgezet dat aan alle studenten ondersteuning biedt, namelijk de studieloopbaanbegeleiding. De studieloopbaanbegeleider is voor de student in zijn opleiding het eerste aanspreekpunt. Naast de studieloopbaanbegeleider zijn er medewerkers die een duidelijk ondersteunende functie hebben als het gaat om studeren met een functiebeperking, namelijk de studentendecanen.

De studentendecaan is aanspreekpunt voor deze studenten bij de aanvraag van aanpassingen in het curriculum en de stages. Verzoeken tot aanpassing worden per student schriftelijk vastgelegd in een verzoekschrift aan de examencommissie. De studentendecaan adviseert de examencommissie. De examencommissie besluit hierover en ziet toe op de juiste uitvoer van deze aanpassingen. Ten minste één lid van de examencommissie heeft kennis van de bij deze doelgroep behorende problematiek. De studentendecaan is de door de HvA aangewezen adviseur voor zowel de student als de examencommissie als het gaat om aanpassing in de onderwijsuitvoering en materiële voorzieningen.

In vervolgesprekken van de student met de studentendecaan en de studieloopbaanbegeleider wordt de balans draagkracht – draaglast in relatie tot studeerbaarheid geëvalueerd. De studentendecaan onderhoudt de verbinding met de examencommissie en docenten als het gaat om verzoeken tot aanpassing in de onderwijsuitvoering en materiële voorzieningen.

Enkele voorbeelden van dergelijke aanpassingen en voorzieningen:

- dyslexie: extra tentamentijd, uitvergrote tentamens, gebruik woordenboek Nederlands, opleessoftware;
- extra begeleiding docenten;
- verlenging van geldigheidsduur tentamens of uitzonderingen op overgangsregels;
- praktische oplossingen: aparte stoel, parkeervergunning, gebruik rustruimte;
- roosteraanpassingen en aparte ruimtes voor bijzondere afname tentamen bij studenten met bijvoorbeeld symptomen die horen bij Gilles-de-la-Tourette of AD(H)D;
- deelname 'maatjesproject' bijvoorbeeld in geval van autisme gerelateerde stoornissen.

De studieloopbaanbegeleider geeft steun op het gebied van studievaardigheden en tentamenvoorbereiding, helpt met de planning en logistiek en adviseert in de communicatie met docenten.

De studentendecaan geeft waar nodig advies over het vergroten van draagkracht en over het verminderen van draaglast. Tot slot speelt de studentendecaan een belangrijke rol in de doorverwijzing naar instanties zoals de huisarts, de studentenarts, de (studenten)psycholoog, en Financiële Ondersteuning Studenten bij eventuele studievertraging die verband houdt met de functiebeperking (D.U.O. of F.O.S.).

Reeds bij de voorbereidingen op externe stages blijkt vaak dat de overgang naar werk niet vanzelfsprekend verloopt. Bij de toetreding tot de arbeidsmarkt wordt tijdig gesproken over de (on)mogelijkheden voor de student en op welke wijze hij zich op weg naar en op de arbeidsmarkt kan presenteren. Ook hier vervult de studentendecaan een adviesrol en wordt een schriftelijk verzoek aan de examencommissie gedaan.

Binnen de visie van de HvA past, naast individuele begeleiding, het doelgroepenbeleid. Hiermee biedt de HvA specialistische ondersteuning aan studenten die geconfronteerd worden met een gelijksoortige functiebeperking. Deze trajecten zullen tot 2014 vormgegeven worden en behoren tot het takenpakket van de coördinator studeren met een functiebeperking. Voorbeelden van dergelijke trajecten zijn trainingen studeren met dyslexie, AD(H)D of met een stoornis in het autistisch spectrum.

3.4. Implementatie beleid

Implementatie van het in dit plan beschreven beleid is gericht op structurele inbedding van de verschillende producten die zijn ontwikkeld in het handelen van medewerkers en het functioneren van de organisatie. Draagvlak creëren - en vooral onderhouden - blijken een succesfactor in de implementatie.

Hierbij zijn personen uit de doelgroep (studenten, medewerkers) van belang, maar ook degenen die het beleid uitvoeren zoals studentendecanen, studieloopbaanbegeleiders, docenten en medewerkers van de diensten. Om draagvlak te creëren en te behouden onderhoudt de coördinator 'studeren met een functiebeperking' van de afdeling Studentenzaken jaarlijks contact met de domeinen. Jaarlijks kunnen op verzoek, al dan niet HvA-breed, workshops over verschillende onderwerpen op het gebied van studeren met een functiebeperking worden georganiseerd. Het expertisecentrum Handicap + Studie kan hierin ondersteuning bieden.

3.5. Financiën en personele consequenties

Studenten met een functiebeperking maken binnen de HvA gebruik van het reguliere begeleidingssysteem. De aantallen studenten met een functiebeperking variëren daarbij per domein en per opleiding.

Opleidingen moeten vaak extra tijd investeren in begeleiding en organisatie van onderwijs- en toetsvoorzieningen op maat voor studenten met een functiebeperking.

Soms zijn ingrijpende aanpassingen in studietempo nodig. Afhankelijk van de vraag van de student wordt op basis van het redelijkheidprincipe al dan niet extra tijd gestoken in begeleiding of het organiseren van voorzieningen op maat. Bij de meeste opleidingen ontbreekt een specifiek budget voor het creëren van voorzieningen en de begeleiding van deze groep studenten. Deze extra begeleiding moet uit het reguliere budget worden betaald. De student met een functiebeperking mag niet afhankelijk zijn van de goodwill van medewerkers. Daar waar mogelijk is de student met een functiebeperking in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor de aanschaf en financiering van noodzakelijke hulpmiddelen en voorzieningen. Wettelijke regelingen als AWBZ en WIA bieden hiervoor (beperkte) mogelijkheden.

Indien er geen externe financieringsbron voorhanden is, komen de kosten voor extra begeleiding en overige onderwijs- en toetsvoorzieningen die aan de student zijn toegekend en onder verantwoordelijkheid van het domein vallen, ten laste van het domein.

Studenten krijgen voorzieningen op advies en ondersteund door de studentendecaan. Het domein voert uit en financiert aanpassingen en voorzieningen.

Ten behoeve van de HvA-brede uitvoering, wordt in 2013 een coördinator aangesteld bij Studentenzaken, afdeling Studentendecanaat, die continu zorg draagt voor een eenduidige, herkenbare, transparante uitvoering van het vastgestelde beleid.

3.6. Monitoring en evaluatie

Om de kwaliteit en continuïteit van de omgang met studenten met een functiebeperking binnen de HvA te waarborgen bestaan de volgende middelen:

- Exit tevredenheidmonitor (ETM) - twee vragen over de uitval van studenten door functiebeperking,
- structurele panelsteekproeven en evaluatiegesprekken,
- gegevens omtrent aantallen, aard en voorzieningen van meldingen functiebeperking door het studentendecanaat middels het jaarverslag.

In het Studenten Informatie Systeem (SIS), wordt met ingang studiejaar 13/14 aangegeven:

- de functiebeperking die de student heeft;
- de toetsvoorzieningen die aan de student zijn toegekend;
- de materiële voorzieningen die aan de student zijn toegekend;
- de onderwijsvoorzieningen die aan de student zijn toegekend.

In Studielink is een vraag opgenomen waarbij aankomende studenten op vrijwillige basis kunnen aangeven of ze een functiebeperking hebben en wordt hen gewezen op de mogelijkheid van een studiekeuzegesprek. Een koppeling tussen SIS en Studielink is gerealiseerd.

Vanuit SIS kan onderzoek worden opgezet dat inzicht geeft in het aantal studenten met een functiebeperking en de kosten die het creëren van aanpassingen en voorzieningen door opleidingen en domeinen met zich brengt.

Na een voorafgaande nulmeting kan onderzoek worden opgezet om na te gaan of de bekendheid met de procedures is toegenomen of er een verbetering is in de informatievoorziening en of er een verbetering is opgetreden ten aanzien van houding en cultuur.

4. Slot

Hoewel een student met een functiebeperking de garantie hoort te hebben dat elementaire voorzieningen aanwezig zijn en dat alle betrokkenen goed op de hoogte zijn van hun rechten en plichten moet ook het volgende in overweging worden genomen.

Ofschoon dit beleidskader bijdraagt aan de versterking van de positie van studenten met een functiebeperking, zal het tegelijkertijd bijna niet mogelijk zijn alle studenten met een functiebeperking zonder hindernissen elke mogelijke opleiding te laten volgen en af te ronden.

Dat heeft met de volgende factoren te maken:

- a. Het eindniveau waaraan een student moet voldoen om het diploma van een opleiding te halen is gegeven. Daarvan kan in niet worden afgeweken. Alleen in uitzonderlijke gevallen kan een examencommissie een alternatief geven voor bijvoorbeeld een bepaalde praktische vaardigheid.
- b. Aan extra faciliteiten voor studenten met een functiebeperking zijn personele en materiële consequenties verbonden. Per situatie zal bekeken moeten worden wat mogelijk, redelijk en haalbaar is.
- c. Facilitering van studenten is en blijft maatwerk. Een beleidskader kan alleen algemene regels stellen. In de praktijk van de opleiding zal afstemming moeten plaatsvinden tussen de behoeften van de student en de mogelijkheden en beperkingen van het domein en de hogeschool.

Dit neemt echter niet weg dat de hogeschool, voor zover redelijk, al het mogelijke zal doen om tot adequate oplossingen te komen. Uitgangspunt daarbij zijn de mogelijkheden van de student en niet zijn of haar belemmeringen en beperkingen. Op grond van de Wet Gelijke Behandeling kan het nalaten van voorzieningen alleen worden gerechtvaardigd wanneer deze een onevenredige belasting vormt voor de hogeschool.

Bij verschil van inzicht kan de student gebruik maken van de beroepsmogelijkheid binnen de HvA (klachtenloket) dan wel een oordeel vragen bij het College voor de Rechten van de Mens.

Bijlage 1: Een overzicht van functiebeperkingen en chronische ziekten:

1. Visuele beperkingen (bijvoorbeeld blindheid, kokerblik);
2. Auditieve beperkingen (bijvoorbeeld slechthorendheid, doofheid);
3. Motorische beperkingen (bijvoorbeeld dwarslaesie, posttraumatische dystrofie, RSI);
4. Psychische en psychosomatische beperkingen (bijvoorbeeld angststoornissen, depressie, eetproblemen);
5. Beperkingen als gevolg van een hersenfunctiestoornis (bijvoorbeeld dyslexie, autisme en AD(H)D)
6. Beperkingen als gevolg van chronische ziekte (bijvoorbeeld reuma, suikerziekte, ziekte van Crohn, ME/CVS, HIV, astma).

Bijlage 2: Nota Begeleiding van studenten met een functiebeperking Universiteit
en Hogeschool van Amsterdam

Hogeschool van Amsterdam

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Nota Begeleiding van studenten met een functiebeperking Universiteit en Hogeschool van Amsterdam

Voorwoord

In 2005 hebben de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam gezamenlijk gehoor gegeven aan de uitnodiging van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om een subsidieaanvraag in te dienen in overeenstemming met het Plan van aanpak terugdringing belemmeringen in het HO voor studenten met een functiebeperking. De subsidie wordt gebruikt om - in het verlengde van de strekking van de Wet gelijke behandeling op grond van functiebeperking of chronische ziekte - aan studenten met een functiebeperking een onderwijssituatie aan te bieden die gelijkwaardig is aan die van studenten zonder functiebeperking en die gelijkwaardige kansen op studiesucces biedt.

Met het project 'Studeren met een functiebeperking' willen beide instellingen voor eind 2009 een aantal langer bestaande knelpunten oplossen, tot een helder beleid komen en een goed voorlichtingsplan opzetten. Eén van de knelpunten betreft het ontbreken van duidelijke procedures en protocollen. Studieadviseurs, studentendecanen, andere studentenbegeleiders en studenten zelf geven aan behoefte te hebben aan duidelijke regelingen en afspraken om rechtsongelijkheid en willekeur in de dienstverlening aan studenten te voorkomen. Met deze nota, met daarin een algemeen protocol 'Studeren met een functiebeperking aan de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam' en een specifiek protocol 'Studeren met dyslexie aan de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam', willen we dit deel van de knelpunten oplossen.

Er is gekozen voor een appendix over studeren met dyslexie, omdat verreweg de meeste studenten met een functiebeperking die een beroep doen op de dienstverlening van studentendecanen, studieadviseurs en andere studentenbegeleiders, studenten met dyslexie zijn. In de toekomst moet duidelijk worden of er ook behoefte is aan uitbreiding van het protocol met appendices voor andere functiebeperkingen (bijvoorbeeld psychische beperkingen).

Claudia Flüggén, studentendecaan UvA en projectleider

Sjouke van Brederode, studentendecaan HvA

Lydie van de Laar, studentendecaan HvA en projectleider

1. Nota begeleiding van studenten met een functiebeperking Universiteit en Hogeschool van Amsterdam

Definiëring doelgroep:

1.1 Belemmerende functiebeperkingen

Er is sprake van een beperking als er vanwege een langdurige of blijvende, lichamelijke of psychische aandoening één of meerdere zichtbare of onzichtbare functiebeperkingen aanwezig zijn.

We onderscheiden:

- Visuele beperkingen (bijv. vanwege slechtziendheid, kokerblik)
- Auditieve beperkingen (bijv. vanwege slechthorendheid, doofheid)
- Motorische beperkingen (bijv. vanwege dwarslaesie, posttraumatische dystrofie, RSI)
- Psychische beperkingen (bijv. vanwege angststoornis, depressie, eetproblemen)
- Beperkingen als gevolg van een hersenfunctiestoornis (bijv. dyslexie, dyscalculie)
- Beperkingen als gevolg van een chronische ziekte (bijv. reuma, suikerziekte, kanker, ziekte van Crohn, astma, CVS)

Deze beperkingen kunnen tot gevolg hebben dat de student belemmeringen ondervindt bij (activiteiten in het kader van) het op reguliere wijze deelnemen aan het onderwijsproces en dat er materiële en/of immateriële voorzieningen noodzakelijk zijn in de instroom-, doorstroom- en/of uitstroomfase van de studie.

Uitgangspunt is dat niet de ziekte of verstoring centraal staat, maar de beperkingen/ belemmeringen die de student ondervindt in het deelnemen aan het onderwijs. Het onderwijs dient daarbij uit te gaan van de positieve mogelijkheden van de student. Voor het onderwijs is niet zozeer van belang hoe de functiebeperking in medische termen is gedefinieerd. Belangrijker is de maatschappelijke reactie op het hebben van een functiebeperking.

1.2 Aard en ernst van de functiebeperking

Studenten met een functiebeperking kunnen beperkingen ervaren in het uitoefenen van activiteiten, zoals:

- Lopen, zitten, staan
- Coördineren
- Vastpakken (grijpen)
- Tillen
- Tempo
- Uithoudingsvermogen, concentreren
- Zien, horen, spreken

- Lezen, schrijven, typen
- Sociale vaardigheden, samenwerken
- Plannen en organiseren

De aard en ernst van deze beperkingen kunnen van invloed zijn op het lichamelijk en psychisch welbevinden van de student (vermoeidheid, energie, motivatie) en op de studieloopbaan (keuzes, vertraging, uitval). Tevens kunnen zij van invloed zijn op de Activiteiten Dagelijks Leven (ADL) zoals zelfverzorging of toiletbezoek, het zelfstandig wonen en de sociale integratie van de student.

2. Het protocol 'Studeren met een functiebeperking aan de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam'

2.1 Inleiding

In dit protocol wordt de gang van zaken beschreven, die nodig is om studenten met een functiebeperking zo goed mogelijk te ondersteunen. De Universiteit van Amsterdam (UvA) en de Hogeschool van Amsterdam (HvA) streven met dit protocol een instellingsbrede harmonisatie na van regels en voorzieningen. Voor het wettelijke kader van voorzieningen in verband met een functiebeperking en achtergrondinformatie over functiebeperkingen verwijzen we naar de algemene informatie over studeren met een functiebeperking, te vinden via www.studerenmeteenfunctiebeperking.nl.

N.B.: Het realiseren van een studeerbaar programma voor studenten met een functiebeperking is alleen mogelijk wanneer een student zich als zodanig kenbaar heeft gemaakt en aangeeft behoefte te hebben aan ondersteuning, materieel en/of immaterieel bij de studentendecaan van zijn opleiding.

2.2 Het intakegesprek met de studentendecaan

Het eerste gesprek komt tot stand op initiatief van de (aankomend) student of via verwijzing van bijvoorbeeld de studieloopbaanbegeleider of studieadviseur bij voorkeur voorafgaand aan de studie. In dit eerste gesprek komen in ieder geval de volgende onderwerpen aan de orde:

- De mogelijke belemmeringen en beperkingen bij de studie tengevolge van de functiebeperking.
- De studiemogelijkheden van de student met een functiebeperking bij het doorlopen van het studieprogramma (inclusief de eindtermen of eindcompetenties van de opleiding).
- Financiële aspecten van de studie, zoals studiefinanciering, WAJONG-regeling en fondsen.
- Evt. mogelijkheden van aangepaste huisvesting.
- De beroepsmogelijkheden voor de student na het voltooien van zijn/haar studie.

2.3 Vervolggesprek / Voorzieningen

Nadat de aspirant-student gelegenheid heeft gekregen zijn of haar aanmelding of inschrijving naar aanleiding van de inhoud van het voorgaande gesprek te heroverwegen of te handhaven, wordt een vervolgspraak gemaakt. In dit vervolggesprek komt aan bod:

- Welke voorzieningen noodzakelijk, geschikt en gewenst zijn om een studeerbaar programma te realiseren voor de betreffende student. Deze voorzieningen kunnen zowel materieel (onder meer de toegankelijkheid en het gebruik van de gebouwen, studievoorzieningen op gebied van ICT, maatjes) als immaterieel (bijvoorbeeld overleg met uitkeringsinstanties, alternatieve examen-, toets-, of tentamenvormen) zijn.
- Welke noodzakelijke voorzieningen op welke manier worden aangevraagd bij de facilitaire dienst of het instituut/domein.
- Of er medewerkers op de opleiding worden ingelicht over de situatie van de student. Indien ja: wie, wanneer en op welke wijze. Vanzelfsprekend kan bovenstaande (2.2 en 2.3) ook binnen één gesprek worden besproken.

Belangrijk is dat de student tijdig, maar in ieder geval minimaal vier weken voor de voorziening nodig is, de aanvraag tot een voorziening indient. Indien de student te laat is, is er geen garantie voor een (tijdige) voorziening.

2.4 Voorwaarden waaraan voorzieningen moeten voldoen

- De voorzieningen mogen de kwaliteit van het onderwijs - voor de student zelf of voor anderen - niet in gevaar brengen. De student moet in staat zijn en blijven om aan alle bij de opleiding behorende eindtermen te voldoen.
- Volgens de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ) moeten voorzieningen voldoen aan de redelijkheidstoets. Dit betekent dat een opleiding, faculteit of domein aan Universiteit of Hogeschool van Amsterdam geen onevenredige financiële en/of organisatorische belasting hoeft te ondergaan.

2.5 Advies

- De studentendecaan adviseert de opleidingen (bijvoorbeeld de examencommissies, studieadviseurs, studieloopbaanbegeleiders, docenten en/of de facilitaire dienst) over de te realiseren materiële en/of immateriële voorzieningen. Er kan altijd overleg gepleegd worden met studentendecanen van de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam gespecialiseerd in het onderwerp Studeren met een functiebeperking.
- De studentendecaan van de opleiding waaraan de student studeert kijkt in overleg met de student welke bijzondere financiële regelingen van toepassing kunnen zijn en ondersteunt de student bij de realisatie van de financiering van de te treffen voorzieningen (zowel kosten met betrekking tot het volgen van de studie en levensonderhoud als kosten van faciliteiten zoals aanpassingen in de gebouwen en het onderwijs).

2.6 Dossier / Voorzieningenbrief

- De instituutdirectie/domeinvoorzitter (c.q. de examencommissie) stelt vast welke voorzieningen de opleiding zal treffen voor het realiseren van een studeerbaar programma.
- Het resultaat van dit overleg wordt vastgelegd in het dossier van de betreffende student.
- De student krijgt een voorzieningenbrief van de studentendecaan om te voorkomen dat hij steeds opnieuw in gesprek moet over de toegezegde voorzieningen.

2.7 Voortgang / Wijziging en inlichting betrokkenen

- Indien functiebeperkende belemmeringen wisselend van omvang en intensiteit zijn, kan het noodzaak zijn de vastgelegde voorzieningen aan te passen. Om hierop te kunnen inspelen wordt in elk studiejaar minimaal één keer een evaluatiegesprek gevoerd tussen de student en de studentendecaan. De studentendecaan biedt ook hier ondersteuning bij de realisatie en financiering van de te treffen voorzieningen.
- De student is verantwoordelijk voor het maken van een afspraak.

2.8 Geschillen

Beide instellingen zullen er alles aan doen om een student met een hulpvraag zo goed mogelijk van dienst te zijn. Toch kan het gebeuren dat een student het niet eens is met de geregelde voorziening, de behandeling door een studentendecaan of de weigering van een opleiding om de voorziening te realiseren. Als een student het niet eens is met een beslissing, staan er verschillende bezwaar- en beroepsmogelijkheden open. Voor informatie hierover kan een HvA-student informatie vinden op: www.juridisch.hva.nl.

Een UvA-student kan informatie vinden via www.uva.nl/juridischezaken, klachten en bezwaren.

2.9 Informatie aan (aspirant-)studenten

Van dit protocol 'Studeren met een functiebeperking aan de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam' zal melding worden gemaakt in de voorlichtingsbrochures, op de website(s) en in overig informatiemateriaal van de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam c.q. de opleidingen.

2.10 Taken en verantwoordelijkheden studentendecaan

- De studentendecaan die de betreffende opleiding in de portefeuille heeft, is contactpersoon voor studenten met een functiebeperking voor die opleiding.
- De studentendecaan:
 - Voert het intakegesprek (zie par. 2.2) volgens het protocol 'Studeren met een functiebeperking aan de Universiteit en Hogeschool van Amsterdam'
 - Informeert de student over voorzieningen
 - Overlegt en stelt met de student vast welke voorzieningen geschikt en noodzakelijk zijn

- Adviseert de opleiding, faculteit of het domein over de voorzieningen
- Bewaakt dat de afspraken schriftelijk worden vastgelegd in het dossier van de student
- Maakt afspraken met de studieloopbaanbegeleider, studieadviseur of andere studentenbegeleiders
- Evalueert minimaal eenmaal per jaar met de student de voorzieningen op verzoek van de student
- Ondersteunt en begeleidt studenten en bemiddelt bij de aanvraag en realisatie van voorzieningen
- Bemiddelt bij geschillen
- De studentendecaan registreert het aantal studenten met een functiebeperking op de opleiding en de aard van hun beperkingen.
- De studentendecaan registreert de knelpunten en oplossingen met betrekking tot de voorzieningen voor studenten met een functiebeperking.

2.11 Taken en verantwoordelijkheden student

- Indien een student recht meent te hebben op voorzieningen vanwege een functiebeperking of chronische ziekte, dient hij of zij dit tijdig kenbaar te maken.
Dit kan vooraf aan de studie, bij de start van de studie en tijdens de studie.
- De student maakt een afspraak met de studentendecaan van zijn locatie of opleiding; de student is ook verantwoordelijk voor het maken van de vervolgspraken.
- De student geeft veranderingen in zijn situatie zo spoedig mogelijk door aan de studentendecaan.
- De student meldt zich bij de studentendecaan als hij denkt nieuwe voorzieningen nodig te hebben.
- De student meldt klachten over de te realiseren voorzieningen bijtijds bij de studentendecaan.

Appendix A

Aanvullende informatie m.b.t. de functiebeperking dyslexie

De dyslexieverklaring

- Om in aanmerking te komen voor voorzieningen dient de student een originele dyslexieverklaring te overleggen samen met het testrapport waarop de dyslexieverklaring is gebaseerd.
- De verklaring is afgegeven door een erkend professional
- De verklaring voldoet aan de criteria van de Stichting Dyslexie Nederland (www.stichtingdyslexienederland.nl)
- Indien de dyslexieverklaring niet aan (één van) bovengenoemde voorwaarden voldoet, wordt deze ter beoordeling voorgelegd aan een erkend professional. Als hij/zij de test niet voldoende vindt, dient de student zich opnieuw te laten testen.
- Een niet-Nederlandse dyslexieverklaring wordt alleen geaccepteerd indien er een officiële, door een beëdigde vertaler afgegeven, Nederlandse vertaling is bijgevoegd. (Duitstalige of Engelstalige verklaringen in overleg.)

Voorzieningen

Een standaard voorziening voor studenten met dyslexie is extra tijd bij tentamens en toetsen. Als aanbeveling geldt 25% extra tijd. Deze en eventuele andere voorzieningen zijn conform het protocol met hulp van de studentendecaan aan te vragen of te organiseren.

Het vermoeden van dyslexie: doorverwijzing voor diagnostiek

- Indien er bij een student het vermoeden van dyslexie bestaat, wordt hij of zij doorverwezen naar een erkende professional.
- Een dyslexieonderzoek kan alleen worden gedaan in de moedertaal van de student.

Bijlage 3: Onderwijs- en Examenregeling (OER)

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) wordt gesteld dat een student met een functiebeperking in aanmerking komt voor:

artikel 3.4 Voorzieningen voor student met functiebeperking

De domeinvoorzitter biedt aan studenten met een functiebeperking een onderwijsomgeving aan die zo veel als mogelijk gelijkwaardig is aan die van studenten zonder functiebeperking en die gelijkwaardige kansen op studiesucces biedt. De domeinvoorzitter kan advies inwinnen bij de studentendecaan alvorens te beslissen.

artikel 5.1 Vorm van de tentamens en toetsen

5. Een student met een functiebeperking kan aan de examencommissie verzoeken gelegenheid te krijgen de toetsen op een zo veel mogelijk aan zijn individuele beperking aangepaste wijze af te leggen. De examencommissie wint advies in bij de studentendecaan alvorens te beslissen.

artikel 5.6 Praktische gang van zaken bij tentamens en toetsen

11. Aan studenten met een functiebeperking kan de examencommissie een verlenging van de standaardduur van de toetsing en/of het gebruik van hulpmiddelen toestaan, naast de bevoegdheid, bepaald in artikel 5.1 voor studenten met een functiebeperking, de toetsvorm nog verder aan te passen aan de mogelijkheden van de betrokken student.

artikel 6.1 Studieloopbaanbegeleiding

2. De domeinvoorzitter besteedt bij de studieloopbaanbegeleiding bijzondere zorg aan de begeleiding van studenten die behoren tot een etnische of culturele minderheid dan wel studenten met een functiebeperking waarvan de deelname in het hoger onderwijs in belangrijke mate achterblijft bij de deelname van studenten die hier niet toe behoren.